

Abstract masterscriptie: “De la couronne de laurier au casque bronzé : Militaire beeldvorming van Koning Albert I door de ogen van de Belgische pers in de naoorlogse periode (1919-1934)

Koning Albert I staat in het collectieve geheugen gegrift als de Koning-Soldaat, de vorst die temidden van zijn troepen het laatste lapje grondgebied vrijwaarde van de Duitse bezetter. Tot op de dag van vandaag staat de publieke ruimte bol van monumenten, standbeelden en straatnamen die de herinnering aan de Koning-Soldaat levendig houden. De vraag is alleen welke beelden er schuil gaan achter deze term en hoe ze ontstonden. De term Koning-Soldaat dateert reeds van 1914 maar werd pas vanaf de jaren zeventig diepgaand geanalyseerd. Waar de termen Koning-Soldaat/Koning-Ridder in de jaren zeventig nog een uitsluitend heroïsche lading meekregen, werden ze vanaf de jaren tachtig gecomplementeerd door meer menselijke aspecten van benaderbaarheid en ontferming over de eigen soldaten. In de jaren negentig was het Laurence Van Ypersele die voor het eerst de begrippen Koning-Soldaat en Koning-Ridder in aparte kolommen plaatste. Albert de Koning-Ridder kreeg een heroïsche lading mee van glorie, eer, trouw en zelfopoffering voor de goede zaak terwijl Albert de Koning-Soldaat meer werd verbonden met de benaderbaarheid en tastbaarheid van het martelaarschap.

De militaire beeldvorming binnen de mythe Koning-Soldaat bleef tot nu toe beperkt tot de herinnering aan de Eerste Wereldoorlog en dan vooral aan het feit dat deze oorlog Albert in staat stelde zijn greep op het Belgische politieke landschap en de samenleving te verstevigen. De manier waarop de band tussen vorst en leger in de jaren na de Eerste Wereldoorlog evolueerde en haar effecten op de mythe van Koning-Soldaat, bleven tot nog toe onderbelicht. Deze masterscriptie was er dan ook op gericht deze lacune op te vullen. Daarnaast stelde Laurence van Ypersele, autoriteit op het vlak van de mythevorming rond Koning Albert, dat de mythe onder de Belgische bevolking grotendeels als uniform werd waargenomen. Voor haast elke Belg, uitgezonderd vanuit socialistische hoek voor 1914 en vanuit Extreem Vlaams-Nationalistische hoek gedurende de hele periode 1909-1934, was Albert de glorievolle Koning-Ridder én de benaderbare Koning-Soldaat. Omdat Koning Albert zich sporadisch buiten de regels van de Grondwet begaf, werd deze stelling met enige argwaan benaderd, hetgeen een tweede drijfveer vormde voor dit onderzoek.

Deze masterthesis was erop gericht de militaire beeldvorming van Koning Albert I door de ogen van de Belgische pers in de naoorlogse periode (1919-1934) in kaart te brengen. Er werd met vier casussen gewerkt: twee zoomden in op Alberts militaire rol in de praktijk en twee handelden rond herinnering waar vorst, natie en leger centraal stonden. Voor Alberts militaire rol in de praktijk werd als casus allereerst de open brief van Koning Albert aan de minister van Oorlog van 30 mei 1923 en ten tweede de casus van de legermanoeuvres in het Kamp van Beverloo, bestudeerd. Voor het hoofdstuk rond herinnering stonden de verjaardag van de Koning en de Nationale Feestdag centraal. Voor de legermanoeuvres, de verjaardag van de Koning en de Nationale Feestdag werden telkens drie data geselecteerd verspreid over de periode 1919-1934 om bepaalde trends te kunnen afleiden. Er werd gebruik gemaakt van personerozoek bestaande uit elf tot zestien kranten, waarbij zowel Franstalige als Nederlandstalige kranten werden geraadpleegd, én dat van alle signaturen. Er werd gewerkt met een eigen kwalitatieve analyse gebaseerd op de *Critical Discourse Analysis* van John E. Richardson en de gehanteerde methodes van Laurence Van Ypersele en Pieter Stoop. Uit dit onderzoek bleek dat Koning Albert evolueerde van de ongrijpbare heroïsch beladen mythe van *Albert le Grand* naar zijn menselijke twee-delige evenknie van *Eerste-onder-de-soldaten* en *Verzinnebeelding van het rouwende België*. Deze mythebeelden werden niet expliciet gekoppeld aan de termen Koning-Soldaat/Koning-Ridder omdat ze weinig voorkwamen in het onderzochte bronnencorpus. Bovengenoemde beelden waren weliswaar complementair maar maakten een verschuiving door in de periode 1919-1934. In de eerste helft van Alberts naoorlogse regeerperiode was *Albert le Grand* duidelijk dominant en Albert als eerste-onder-de-soldaten gold meer als secundair en aanvullend beeld. Vanaf circa 1925 draaiden beide

beelden om en nam het beeld van *Albert als Eerste-onder-de-soldaten* voorrang op het mythische *Albert le Grand*. Vanaf 1930 kwam hier een derde beeld bij: *Albert als verzinnebeelding van het rouwende België*. Bovengenoemde mythebeelden waren uniform in grote delen van de samenleving, vooral in de liberale, katholieke, Belgicistische en neutrale pers maar waren eerder pejoratief van aard voor de socialistische pers en haar extreem Vlaams-Nationalistische tegenhanger na 1920.

Robin Groeseneken